

DOCUMENT DE POZIȚIE

MODIFICĂRILE CODURILOR PENALE

24.04.2019

Majoritatea parlamentară se ascunde după robele CCR

Plenul Camerei Deputaților a arătat încă o dată că actuala majoritate parlamentară are ca principală prioritate scăparea infractorilor de justiție. Modificările aduse codurilor penale și de procedură penală, pe repede înainte, nu a lăsat loc de dezbateri, în ciuda tuturor recomandărilor venite atât din societatea civilă, mediile profesionale românești, cât și de la partenerii instituționali externi.

De mai bine de doi ani, de la infama OUG 13, actuala majoritate pare să nu aibă alte priorități în afara modificării legislației din domeniul justiției și din domeniul politicii penale. În ultimele săptămâni, am auzit repetată la nesfârșit mantra „codurile penale trebuie puse de urgență în acord cu deciziile CCR”. Acest lucru este, factual și din perspectiva consecințelor, greșit. Iată de ce:

Despre punerea în acord cu deciziile Curții Constituționale

Constituționalitatea unor modificări este necesară, dar nu suficientă.

Începem cu o clarificare. La primele modificări ale codurilor penale (inclusiv prin OUG 13) s-a invocat mereu nevoia de a pune în acord legislația cu deciziile CCR. Acum, la trecerea acestor modificări, se invocă altceva: faptul că au fost votate doar acele modificări pe care CCR le-a considerat constituționale. Aici este momentul pentru o distincție importantă:

- Există articole din codurile penale care au fost declarate neconstituționale de CCR; o parte dintre acestea au fost „rezolvate” prin modificările inițiale aduse codurilor penale. Altele, nu.

- Există articole din codurile penale modificate în Parlament care, după filtrul CCR, au fost declarate neconstituționale. Altele, nu.

În acest moment, a spune că modificările aduse sunt pentru punerea în acord cu deciziile CCR este **fals**.

Exemplul #1:

Nu există o decizie anterioară a CCR care să spună că nu este constituțional să avem o infracțiune de neglijență în serviciu. Cu toate acestea, Parlamentul a modificat, în [iulie 2018](#), codul penal astfel încât infracțiunea a fost ștearsă. În timpul controlului de constituționalitate, CCR a spus că această modificare nu e constituțională, fiind la latitudinea legiuitorului în ce fel incriminează sau nu unele fapte care aduc atingere valorilor sociale. **Așadar, nu putem vorbi în acest caz de o punere în acord cu deciziile CCR, ci de a folosi drept pretext faptul că o astfel de opțiune nu încalcă legea fundamentală.**

Exemplul #2

Efectele modificărilor aduse prescripției răspunderii penale sunt mai grave, pentru că multe dintre dosarele aflate în instrumentare riscă să fie clasate, iar dintre cele deja trimise în judecată, multe riscă să fie finalizate cu încetarea procesului penal. **Această modificare a fost considerată constituțională de către CCR, însă este ea oportună?** Ne permitem noi, ca societate, să avem dosare în care nu vom ști niciodată care este adevărul pentru simplul fapt că a intervenit prescripția?

Modificările aduse codurilor penale nu doar că depășesc cadrul deciziilor anterioare ale CCR, dar folosesc în mod eronat această explicație. Trebuie luate în calcul, pe lângă constituționalitate:

- oportunitatea reglementărilor
- coerența lor cu standardele internaționale
- felul în care răspund valorilor și așteptărilor societății.

Și chiar dacă modificările ar fi constituționale, ce facem cu standardele internaționale la care am aderat de bunăvoie? Conform art.11 alin. (1) din Constituția României, „*statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte.*” Dacă plecăm de la premisa că legiuitorul român poate hotărî mereu ce e oportun, iar acesta din urmă consideră că cetățenii români trebuie să fie condamnați la pușcărie doar dacă omoară o pisică și în niciun alt context, legea dictată poate fi considerată constituțională. Însă ar fi această lege conformă cu tratatele internaționale la care am aderat? Ar fi ea oportună?

Despre urgența adoptării modificărilor la coduri

De 2 ani și jumătate suntem în permanentă urgență

Încă din ianuarie 2017 ni se spune în continuu că trebuie **u r g e n t** modificată legislația penală. Cu toate acestea, de atunci și până acum ar fi fost suficient timp pentru a nu ajunge, iarăși, în situația de a trece aceste modificări printr-o procedură de urgență prin Parlament. Nici măcar acum, în al treisprezecelea ceas, nu avem răspunsuri coerente la următoarele dileme, născute în noaptea de 31 ianuarie, odată cu OUG 13:

1. **De ce nu există o analiză de impact privind modificările aduse codurilor penale?** Cum putem ști, de exemplu, **câte dosare vor fi afectate de modificările aduse la felul în care se calculează prescripția faptelor?** Dincolo de dosarele răsunătoare, noi nu știm și probabil nici nu vom ști până în momentul în care procurorii și judecătorii vor lua, dosar cu dosar, la analizat acele spețe în care infracțiunile nu se vor mai judeca vreodată din simplul fapt că s-a împlinit termenul de prescripție.
2. **De ce se preferă o ciopârțea legislativă, trecând acum prin Parlament unele articole, fără a fi pusă în dezbatere așezată politica penală per ansamblul său?** Cum anume se explică faptul că, deși a existat o întreagă dezbatere pe marginea definirii abuzului în serviciu, **acest act normativ votat „rezolvă” prin abrogare forma agravantă a abuzului în serviciu, însă nu rezolvă problemele legate de însăși definiția**

acestuia (nefiind astfel pus articol 297, cel pe care chiar există o decizie CCR, în acord cu acea decizie).

3. **De ce timp de peste doi ani, nu a existat timpul pentru dezbateri, consultări, implicare a factorilor interesați?** Vedem graba cu care au fost iarăși trecute aceste modificări, însă nu se înțelege de nicăieri unde au existat consultările cu specialiștii din domeniu sau cu cei chemați să aplice legea. **A spune că există o urgență pe această temă este o minciună și atât.** De la decizia CCR din octombrie 2018 până acum au trecut șase luni. Suficient pentru a nu ajunge într-o situație de urgență.
4. **De ce este sacrificată stabilitatea generală a sistemului judiciar și a politicii penale a statului?** Modificările aduse în ultimii doi ani au creat confuzie, blocaj în instanțe și parchete, incertitudine. Acest lucru este generat atât de modificările aduse legilor justiției (în zona de organizare a sistemului judiciar), cât și de cele aduse legislației penale („obiectul muncii”). Toate acestea generează, în cel mai bun caz, înghețarea cauzelor. În cel mai rău caz, **nimeni nu știe în ce formulă poate judeca sau pe ce anume, toate în vreme ce „sabia” Secției Speciale de investigare a magistraților tronează deasupra capului judecătorilor și procurorilor.**

Despre desconsiderare

Ce facem cu recomandările Comisiei de la Veneția și ale Comisiei Europene?

Comisia de la Veneția (pe numele său întreg Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept) este un organism consultativ al Consiliului Europei care se ocupă, în principal, cu probleme de constituționalitate. Fiind un organism consultativ, Comisia emite recomandări, care, deși nu au caracter obligatoriu, au însemnătate deosebită. Spre exemplu, Comisia Europeană a transmis, în octombrie anul trecut, că în analiza aferentă MCV în cazul României se va ține cont poziția Comisiei de la Veneția, solicitând explicit autorităților române să țină cont de opiniile făcute de acest organism.

De-a lungul timpului, Comisia de la Veneția a emis mai multe avize cu privire la situația din România. De exemplu, în 2012, pe fondul unor evenimente politice majore, care s-au desfășurat pe parcursul a doar câteva zile, premierul de atunci (Victor Ponta) a fost el cel care a solicitat o opinie din partea Comisiei. Răspunsul a fost următorul - schimbările sunt

problematică atât din punct de vedere al constituționalității, cât și al statului de drept. La acel moment, recomandările au fost luate în calcul.

Rapoartele Comisiei au fost invocate în trecut pentru a justifica anumite inițiative controversate, precum introducerea unui prag financiar în legiferarea abuzului în serviciu; a fost nevoie de un răspuns oficial al purtătorului de cuvânt al Comisiei pentru a aduce clarificări. Pe scurt, nici vorbă de așa ceva (detalii [aici](#)).

Când a venit la București în aprilie 2017, la două luni după OUG 13, președintele Comisiei de la Veneția, Gianni Buquicchio, [a declarat următoarele](#): „*cei care câștigă alegerile au tendința de a impune anumite opțiuni societății, indiferent de transparență și incluziune. (...) Domnia majorității trebuie să țină seama de legi. Majoritatea conduce țara, dar nu trebuie să supună minoritatea și trebuie să îi respecte pe cei care au pierdut ultimele alegeri.*”

Atunci când s-a discutat despre sesizarea Comisiei de la Veneția în legătură cu modificările Legilor Justiției în toamna lui 2017, ministrul justiției Tudorel Toader (el însuși membru al acestei Comisii), a susținut că nu el este îndreptățit să solicite avizarea, ci cei care operează modificările, anume comisia parlamentară condusă de Florin Lordache. Este vorba despre aceeași comisie parlamentară care a adoptat codurile penale ieri, pentru a fi votate în Parlament azi. Florin Lordache, „artizanul” OUG 13, [declara](#) acum câteva zile că nu așteaptă să vină Comisia de la Veneția ca Mesia pentru a discuta cu reprezentanții acesteia. Bineînțeles că nu vor fi preluate toate recomandările Comisie de la Veneția (cu privire atât la legile justiției, cât și la codurile penale, [declara](#) tot Lordache, în octombrie anul trecut, adăugând că prioritare sunt deciziile Curții Constituționale. Totuși, Viorica Dăncilă anunța, în plenul Parlamentului European, tot în octombrie 2018, în cadrul dezbaterilor privind situația statului de drept în România, că România va ține cont de recomandările Comisia de la Veneția: „*Domnule prim-vicepreședinte Timmermans, cu siguranță vom ține cont de recomandările Comisiei de la Veneția. Azi, ministrul Justiției, prezent lângă mine, va merge la Comisia de la Veneția.*”, [declara premierul](#).

Așadar, rămâne neclar - când anume consideră autoritățile române că este în regulă să respecte statutul nostru de stat membru al Consiliului Europei și al Uniunii Europene (și,

deci, inclusiv recomandări precum cele ale Comisiei de la Veneția sau din cadrul MCV)?
Numai când sunt de acord cu ele sau mereu, indiferent de conținut? **Putem să fim membri
în aceste grupuri selecte doar din când în când?**